

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
Л.Л. Станіславова
31 05 2021 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Інклюзивна освіта
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Хренова Вікторія Валеріївна
Профайл викладача	http://tmpn.khnu.km.ua/naukova-diyalnist/pedagogichna-diyalnist-hrenova-viktoriya-valeriyivna/
Е-mail викладача	viktoriyakhrenova@gmail.com
Контактний телефон	098-297-73-23
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/enrol/index.php?id=7566
Навчальний рік	2021-2022
Консультації	Очні: за розкладом онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
				Кредити ЕКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальн. робота студента	Самостійна робота студ. в т.ч. ІРС			залік	іспит	
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття							
В	Д	2	3	4	120	45	15		30			75			+	
В	З	2	3	4	120	12	6		6			108			+	

Анотація дисципліни.

Дисципліна «Інклюзивна освіта» є вибірковою, однак формує, на наш погляд, важливі на сьогодні для майбутніх фахівців компетентності щодо інтеграції здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у освітній процес. Адже в сучасному суспільстві гостро постає потреба у забезпеченні рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності. Дисципліна викладається для денної та заочної форм навчання. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові лекції (для студентів заочної форми навчання), тренінги, майстер-класи.

Мета і завдання дисципліни.

Мета дисципліни. Формування майбутнього фахівця, як особистості, здатної вирішувати професійні завдання з урахуванням теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: уміти оперувати базовими категоріями та поняттями, пов'язаними з інклюзивною освітою; застосовувати диференціацію навчання, організовувати освітній процес з урахуванням особливих потреб здобувачів освіти; проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище; ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками здобувачів освіти з особливими освітніми потребами; використовувати ефективні стратегії спілкування у взаємодії з учасниками освітнього процесу; створювати індивідуальні навчальні програми/плани для здобувачів освіти з особливостями розвитку на основі діагностики їхніх потреб; здійснювати необхідні адаптації, модифікації й методики викладання.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни.

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Основи інклюзивного навчання	Ознайомлення з нормативно-правовою базою інклюзивної освіти	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№1	5	[1-3; 6]
2		Вивчення міжнародного досвіду реалізації інклюзивного навчання	Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№2	3	[1-3; 6]
3	Здобувач освіти з	Передумови успішної розбудови	Опрацювання лекційного	5	[3]

1	2	3	4	5	6
	особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти	інклюзивного середовища	матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№3		
4		Категорії дітей з інвалідністю у суспільстві	Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№4. Підготовка до ТК№1	10	[3]
5	Команда психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами	Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№5	5	[3; 5]
6		Роль та значення команди психолого-педагогічного супроводу у забезпеченні права здобувачів освіти з ООП на якісну та доступну освіту	Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№6	3	[3; 5]
7	Індивідуальна програма розвитку особи з особливими освітніми потребами	Дистанційна підтримка здобувачів освіти з особливими потребами та їх батьків	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№7	5	[3; 5]
8		Розроблення індивідуального навчального плану/програми для здобувачів з ООП	Підготовка до виконання ПР№8	3	[3; 5]
9	Форми організації, методи і засоби інклюзивного навчання	Розроблення індивідуального навчального плану/програми для здобувачів з ООП	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання ПР№8	5	[3; 4]
10		Розроблення індивідуального	Підготовка до виконання та	3	[3; 4]

1	2	3	4	5	6
		навчального плану/програми для здобувачів з ООП	презентації результатів ПР№8		
11	Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі	Технології індивідуалізації освітнього процесу в інклюзивному освітньому середовищі	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання ПР№9	5	[3-5]
12		Технології індивідуалізації освітнього процесу в інклюзивному освітньому середовищі	Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№9	3	[3-5]
13	Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання	Особливості оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№10	5	[3-5]
14		Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища	Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№11.	3	[3-5]
15	Особливості навчання осіб з особливими освітніми потребами	Сутність інклюзивного виховання, основні методи і форми	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання та презентації результатів ПР№12. Підготовка до ТК№2	12	[1; 3]

Примітка: * Лекції проводяться через тиждень, практичні заняття – щотижня по дві години

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти

активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів перед допуском до виконання практичної роботи; знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом термінологією і уміння обґрунтувати прийняті в ході виконання завдань практичної роботи рішення; своєчасна презентація результатів практичної роботи.

При цьому використовуються методи поточного контролю: усне опитування перед допуском до практичного заняття; презентація результатів практичної роботи; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться тестуванням з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (залік), вважається невстигаючим. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота												Контрольні заходи		Семестровий контроль, залік		
Практичні роботи №:												Тестовий контроль				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	T1-2	T3-8			
ВК*:												0,6		0,2		0,2

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25.

Тестові завдання для кожного студента випадково генеруються із загального банку питань у середовищі для навчання Moodle. Оцінювання відповідей студента здійснюється

в автоматичному режимі. Оцінювання здійснюється за **чотирибальною** шкалою. Сума балів пропорційна кількості правильних відповідей. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумковий тест (залік) для кожного студента складається з сорока тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 40. Оцінювання здійснюється за **чотирибальною** шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту:

Сума балів за тестові завдання	1–23	24–29	30–37	38–40
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 45 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії
A	4,75–5,00	5 Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4 Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4 Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3 Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2 Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2 Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Яка ідея лежить в основі інклюзивної освіти?
2. На яких положеннях базується ідея концепції «нормалізації»?
3. Що таке інклюзивне навчання?
4. Яка особа є особою з особливими освітніми потребами?
5. Які переваги інклюзивної освіти для осіб з ООП?
6. Які міжнародні документи в галузі прав осіб з особливими освітніми потребами та інвалідністю ви можете назвати?
7. Які статті Закону України «Про освіту» регламентують право на інклюзивне навчання осіб з особливими освітніми потребами?
8. Назвіть історичні періоди становлення інклюзивного навчання.
9. Розкажіть про інклюзивну освіту США.
10. Який рух ініціював освітню реформу в Італії?
11. Розкажіть про освітній експеримент у Австрії.
12. Опишіть кроки з розвитку інклюзивної освіти в Нідерландах.
13. Ваша думка про шведську модель інклюзивної освіти.
14. Дайте оцінку досвіду впровадження інклюзивної освіти в Німеччині.
15. Адвокатство та волонтерство батьків осіб з ООП. Чи потрібно це?
16. Що означає поняття «розвиток людини»?
17. Які існують етапи розвитку дитини?
18. Якими є зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні) чинники розвитку дитини?
19. Які існують зміни та модифікації у вікових періодах розвитку?
20. Що таке сензитивний період розвитку дитини?
21. Що означає поняття «порушення розвитку дитини»?
22. Які існують класифікації психофізичних порушень розвитку?
23. Що означає поняття «особа з особливими освітніми потребами»?
24. Які існують категорії дітей з ООП?
25. У чому полягає сутність МКФ?
26. Які існують компоненти МКФ?
27. Якими є структурні особливості класифікації МКФ-ДП?
28. Як МКФ-ДП може застосовуватись в інклюзивній освіті?
29. Що означає поняття «соціалізація дитини з ООП»?
30. У чому відмінність між поняттями «соціалізація дитини», «розвиток особистості», «виховання», «освіта»?
31. Якою є роль сім'ї в соціалізації дитини з ООП?
32. Назвіть психологічні стадії, які проходить сім'я у сприйнятті дитини з ООП.
33. Які існують соціально-психологічні умови соціалізації особи з ООП у закладі освіти?
34. Якими є соціально-економічні умови успішної соціалізації особи з ООП у соціумі?
35. Яка сутність поняття «універсальний дизайн у сфері освіти»?
36. Як Ви бачите застосування принципів універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі? Наведіть приклади.
37. Що таке допоміжні технології? Наведіть приклади.
38. Які приклади розумного пристосування в інклюзивному освітньому середовищі Ви можете назвати?
39. Яка роль ресурсної кімнати як складової інклюзивного освітнього середовища?
40. Що таке медіатека?
41. Які основні завдання стоять перед командою психолого-педагогічного супроводу здобувача освіти з особливими освітніми потребами?
42. Хто входить до складу команди психолого-педагогічного супроводу?

43. Як відбувається організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу? Опишіть.
44. Як Ви розумієте роль батьків у команді психолого-педагогічного супроводу?
45. Як відбувається взаємодія між командою психолого-педагогічного супроводу та інклюзивно-ресурсним центром?
46. Що таке «індивідуальна програма розвитку», «індивідуальний навчальний план»?
47. Які розділи індивідуальної програми розвитку Ви знаєте?
48. У чому полягають особливості вивчення потенційних можливостей і потреб здобувача освіти під час розробки індивідуальної програми/плану розвитку?
49. Чим характерний другий етап розробки індивідуальної програми розвитку?
50. Які види адаптацій освітнього процесу Вам відомі?
51. У чому полягає відмінність між індивідуальним навчальним планом та індивідуальною навчальною програмою?
52. Які особливості етапу реалізації індивідуальної програми розвитку?
53. У чому важливість моніторингу реалізації індивідуальної програми розвитку, перегляду та внесення до неї змін?
54. Які форми навчання застосовують в інклюзивній освіті Вам відомі?
55. Які методи навчання застосовують в інклюзивній освіті?
56. Перерахуйте засоби навчання, що застосовують в інклюзивній освіті.
57. Яке визначення поняття «педагогічна технологія»?
58. Наведіть приклади технологій індивідуалізації освітнього процесу.
59. Що таке спільне викладання? Наведіть приклади моделей спільного викладання.
60. Які приклади технологій подолання навчальних і поведінкових труднощів в інклюзивній освіті Ви можете назвати?
61. Наведіть приклади технологій адаптації освітнього середовища.
62. Якими є особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з порушеннями зору?
63. У чому полягають особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності?
64. Які особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з порушеннями слуху?
65. У чому особливість навчання і розвитку здобувачів освіти з порушеннями мовлення?
66. Як Ви розумієте особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з порушеннями опорно- рухового апарату?
67. У чому полягають особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з порушеннями інтелектуального розвитку?
68. Які особливості навчання і розвитку здобувачів освіти з розладами аутистичного спектра?
69. Якими є особливості навчання і розвитку здобувачів освіти із затримкою психічного розвитку?
70. У чому полягає сутність педагогічного оцінювання здобувачів освіти з ООП?
71. Які основні функції оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з ООП Ви знаєте?
72. Назвіть методи і форми педагогічного оцінювання здобувачів освіти з ООП.
73. У чому полягають основні вимоги щодо психолого-педагогічних аспектів оцінювання?
74. Що таке формувальне оцінювання?
75. Які приклади методів формувального оцінювання Ви знаєте? Опишіть.
76. Наведіть приклади видів портфоліо як інструмента оцінювання здобувачів освіти з ООП.

Рекомендована література

Основна

1. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. – 235 с.
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. / А.А. Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – С.5-31.
3. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агенство Україна», 2019. – 300 с.
4. Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник / З.М. Шевців. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – Львів: «Новий світ – 2000», 2019. – 264 с.\
5. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2-ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.

Додаткова

6. Закон України «Про вищу освіту» // Закон від 01.07.2014 №1556–VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-pro-vyschu-osvitu>.
7. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
9. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, 1960. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174
10. Конвенція про права дитини, 1989. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021